

JISMONIY TARBIYA DARSIDA QO‘LLANILADIGAN ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARNING O‘RNI.

Abdullayev Dilshod Xamudullo o‘g‘li

Jizzax davlat pedagogika universiteti dotsenti, O‘zbekiston

Xidirboyev Dilshod Kamol o‘g‘li.

Jizzax davlat pedagogika universiteti,

G‘allaorol xizmat ko‘rsatish va servis Texnikumi o‘qituvchisi

Annotatsiya

Zamonaviy talim muassasida talim jarayoni ko‘p qirrali va murakkab faoliyatdir. Jamiyatimiz o‘qituvchilarning elkasiga, yosh avlodni millatimiz milliy boyligini saqlash va ko‘paytirish, milliy qadriyatlarimizdan kelib chiqqan holda jismoniy tarbiyalash, shaxsni ijtimoiy va manaviy yo‘naltirish kabi dolzarb masalalarni qo‘ygan.

Kalit so‘zlar: Jismoniy tarbiya, klaster, interfaol, o‘qituvchi-o‘quvchi, pedagogika, tibbiyot, madaniyat, san‘at – rassomchilik, qurilish.

Annotation: The learning process in a modern educational institution is a multifaceted and complex activity. Our society has placed on the shoulders of teachers such important issues as the preservation and reproduction of the national wealth of our nation, physical education based on our national values, social and spiritual orientation of the individual.

Key words: Physical education, cluster, interactive, teacher-student, pedagogy, medicine, culture, art - painting, construction.

Zamonaviy ta’lim muassasida ta’lim jarayoni ko‘p qirrali va murakkab faoliyatdir. Jamiyatimiz o‘qituvchilarning elkasiga, yosh avlodni millatimiz milliy boyligini saqlash va ko‘paytirish, milliy qadriyatlarimizdan kelib chiqqan holda jismoniy tarbiyalash, shaxsni ijtimoiy va manaviy yo‘naltirish kabi dolzarb masalalarni qo‘ygan. Ma’lumki viloyatlar markazlari va boshqa shahar hamda tumanlarda kasb-hunar kollejlari faoliyat ko‘rsatmoqda. Ularning tarkibida pedagogika, tibbiyot, madaniyat, san‘at – rassomchilik, qurilish va boshqa turli soxalar keng o‘rinni egallaydi. Ularda umumtalim davlat talim standartlari asosida “Jismoniy tarbiya” darslari o‘tilmoqda. Jismoniy madaniyat o‘qituvchi tashkilotchi, gapga usta, taxlil qiluvchi, adabiy, og‘zaki va yozma tiliga, psixolog bo‘lishi, pedagogik jarayon va tarbiyani qat’iy mantiqiga ega bo‘lishi kerak. Shu xususiyatga ega bo‘lgan o‘qituvchi o‘quvchilar bilan muloqotda bo‘la oladi, o‘qitishning sifatini oshira oladi. Talim sifatini oshirishda o‘quv jarayonini tashkil qilish va o‘qituvchi-o‘quvchi munosabatlarining samarasining axamiyati katta qo‘yilgan masalalarni echishda o‘quvchilar bilan interfaol muloqot yordam beradi.

Bugungi kunda ta’lim jarayonida interfaol usullar, innovatsion texnologiyalar, pedagogik va axborot texnologiyalarni o‘quv jarayonida qo‘llashga bo‘lgan qiziqish, e’tibor kundan-kunga kuchayib bormoqda.

O‘zbekiston Respublikasining "Ta’lim to‘g‘risida"gi qonunida "O‘qitishning ilg‘or shakllari va yangi texnologiyalarini, ta’limning texnik va axborot vositalarini o‘quv jarayoniga joriy etish" asosiy masalalardan biri ekanligi ta’kidlangan.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoev aytganidek "Xozirgi

keskin raqobat sharoitida innovatsion texnologiyalar va ilm-fanni yanada rivojlantirish iktidorli yoshlarning ilmiy faoliyatiga keng jalb etish, o'z ijodi va intellektual saloxiyati ro'yobga chiqarishlari uchun ularga zarur shart-sharoitlar yaratish muhim ahamiyatga ega. Ushbu masalani bajarishda o'quvchi yoshlarni erkin, mustaqil fikrlashga o'rgatish ta'limning muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. O'quvchi erkin fikrlashni o'rganmasa, berilgan ta'lim samarasi past bo'lishi muqarrar.

Tadqiqotchilarning fikricha pedagogik texnologiyalar – bu axborot texnologiyasi bilan bog'liq, hamda o'qitish jarayonida qo'llanishi zarur bo'lgan turli xil texnikaviy vositalardan foydalanish deb isbotlashgan. Bizning fikrimizcha, pedagogik texnologiyaning eng asosiy negizi - bu o'qituvchi va o'quvchi-talabaning belgilangan maqsaddan kafolatlangan natija hamkorlikka erishish uchun tanlangan texnologiyalarga bog'liq deb hisoblaymiz, ya'ni o'qitish jarayonida, maqsad bo'yicha kafolatlangan natijaga erishishda qo'llaniladigan har bir ta'lim texnologiyasi o'qituvchi va o'quvchi o'rtasida hamkorlik faoliyatini tashkil eta olsa, har ikkalasi ijobiy natijaga erisha olsa, o'quv jarayonida o'quvchi-talabalar mustaqil fikrlay olsalar, ijodiy ishlasa, izlansalar, tahlil eta olsa, o'qituvchi esa ularning bunday faoliyatlari uchun imkoniyat va sharoit yarata olsa, ana shu o'qitish jarayoning asosi hisoblanadi. Har bir dars, mavzu, o'quv predmetining o'ziga xos texnologiyasi bor, ya'ni o'quv jarayonidagi pedagogik texnologiya - bu yakka tartibdagi jarayon bo'lib, o'quvchi-talabaning extiyojidan kelib chiqqan holda bir maqsadga yo'naltirilgan, oldindan loyixalashtirilgan va kafolatlangan natija berishiga qaratilgan pedagogik jarayondir. [1]

Zamonaviy pedagogik texnologiyalarning turlari va yo'nalishlari ko'p bo'lib, ulardan kasb-hunar kollejlarda ko'prok, o'quvchi shaxsiga yo'naltirilgan ta'lim, didaktik o'yinlar, interfaol mashg'ulotlar, muammoli vaziyatlar yaratish, loyixalash metodi kabilari qo'llaniladi. Kasb-hunar kolleji pedagogik kengashlar va boshqa tadbirlarni tashkil qilish o'tkazishga zamonaviy yondashuvlardan biri sifatida belgilangan maqsad va vazifalarga mos keladigan ilg'or pedagogik texnologiyalar, interfaol usullardan foydalanish ham muhim o'rin tutadi. Bulardan "Klaster" (tarmoklash) metodlari turli mavzularda ko'proq ishtirokchilik turlicha talqin etiladi. "Klaster" usulining turli mavzularga moslashtirilgan xolda qo'llanilish shakllari klaster-chambarak, klaster-oval, klaster-yulduzcha, klaster-uzum shodasi va shu kabilardan iborat. [3]

"Klaster" bu interfaol usul xisoblanib, pedagogik-didaktik strategiyaning muayyan shaklidan iborat. U tarbiyalanuvchilarda fikrlash qobiliyatini kengaytirishga yordam beradi. Unda aniq bir ob'ekt tallanib ob'ektning turli qirralari ochib beriladi va albatta, tarbiyalanuvchilarni psixik protsesslarning rivojlanishiga yordam beradi. Bunda o'quvchilarning ko'rishi, sezgisi, xayol tezligi, nutqi va, albatta, tafakkuri rivojlanadi. O'quvchini xayol kilishga, o'ylashga, tasavvur qilishga, eng asosiysi esa (hatomi, to'g'rimi) fikrlashga xarakat qiladilar. Bunday mashg'ulotlarda ishtirokchi tarbiyachilarni kichik guruxlarga ajratiladi yoki yakka tartibda topshiriqlar beriladi. Berilgan topshiriq - mavzulari yoki muammolarning echimlarini topish uchun ularni mashg'ulot raxbari bilan xamkorlikda pedagogik va psixologik nuqtai nazarlardan tahlil etib, xulosalar umumlashtiriladi.

Kasb-hunar kollejlarning jismoniy tarbiya darslarida engil atletika fan turidan

interfaol mashg'ulotlarni qo'llash maqsadga muvofiqdir.[2]

Yengil atletikaning qisqa masofaga va marafoncha yugurishlarning farqlari va o'xshash jihatlarini ven diagrammasi orqali solishtirish

O'quvchilar bir-biriga o'xshash sport turlarini taraflari va asosiy farqlarini topadilar, ularning asosiy belgi va farqlarini o'yin orqali bilib oladilar, ularda mavzuning umumiy mohiyatini o'zlashtirish ko'nikmalari hosil qilinadi.

Shunday usullar kasb-hunar kolleji o'quvchilari bilan o'tkaziladigan mashg'ulotlarda qo'llash, ijodiy fikrlashga, bilim, ko'nikma va malakalari shakllantiriladi.

Adabiyotlar ro'yxati

1. Qudratov R.Q. Yengil atletika// Darslik. T., O'zDJTI, 2011.367 b.
2. Shokirjonova K.T. Yengil atletikada boshqaruv va pedagogik nazorat. O'quv qo'llanma. Toshkent – 2009. 58 bet.
3. T.N.Qori Niyoziy nomidagi O'zbekiston pedagogika ilmiy tadqiqot instituti. "Ta'lim-tarbiya jarayoniga zamonaviy pedagogik va axborot kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish: muammolari va echimlari" mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konfrensiya to'plami. T.2014y.
4. Amonov R.S. Texnosfera-qonuniyatli jarayon sifatida // International scientific-online conference on Innovation in the modern education system. Part 4 issue1 march 2021 colletions of scientific works.-Washington, USA 25^{ht} March 2021 –P.541-547.
5. Ro'zimurodov, Siroj Madatovich. "Jamiyatda sog'lom turmush tarzini shakllantirishning etnomadaniy, etnoestetik jihatlari". *Amerika ijtimoiy fanlar va ta'lim innovatsiyalari jurnali* 3.05 (2021): 188-194.
6. MADATOVICH, RUZIMURODOV SIROJ. "Oilada bolalarni tarbiyalashda sog'lom muhitni shakllantirishning estetik xususiyatlari". *JournalNX* 6.04 (2020): 88-90.
7. Джураев, Л. Н. "Инновационный подход к повышению экономической активности молодежи." *Наука и современное общество: актуальные вопросы, достижения и инновации*. 2020.